

København 4. januar 2012

Specialkonsulent Svend Erik Gertz
Ministeriet for Børn og Undervisning
Uddannelsesstyrelsen
Sendt med e-post til Svend.E.Gertz@udst.dk

Høring over udkast til lov om ændring af lov om folkeskolen (Inklusion af elever med særlige behov i den almindelige undervisning) – sags nr. 076.81J.261

ABA-foreningen er en forening af forældre til børn med autisme. Et af vores vigtigste mål er at fremme inklusionen af børn og unge med autisme i almindelige klasser og daginstitutioner. Hovedparten af de børn, hvis forældre vi repræsenterer, er inkluderet i almindelige folkeskoleklasser, og vi har dermed over 10 års erfaring med, hvordan inklusion af børn med autismspektrumforstyrrelser gennemføres med succes.

ABA-foreningen støtter fuldt ud ambitionen om, at langt flere børn med særlige behov skal inkluderes i den almindelige undervisning. Men den foreslåede lovændring vil kun i begrænset omfang reducere adgangen til specialskoler og specialklasser; den vil først og fremmest fratage svage elever retten til specialundervisning *inden for* den almindelige folkeskole. Man vil forsøge at fremme inklusionen af børn med særlige behov ved at fjerne den vigtigste forudsætning for, at den kan lykkes.

Inkluderende og segregerede specialundervisning

Det er ingen naturlov at specialundervisning foregår i segregerede tilbud som specialskoler og specialklasser. § 3. stk. 2, som nu foreslås begrænset, stammer oprindeligt fra Folkeskoleloven i 1958, som for første gang gav børn i med særlige undervisningsbehov en lovsikret ret til specialundervisning i den almindelige folkeskole (dengang kaldet særundervisning). Siden 1972 har det været muligt at tilrettelægge specialundervisning i Folkeskolen i den almindelige klasse – dvs. således at barnet med særlige behov er enkeltintegreret sammen med sine ”normale” jævnaldrende.

Sideløbende med Folkeskolens specialundervisning eksisterede der på daværende tidspunkt et parallelt specialundervisningssystem i Særforsorgen, målrettet børn, der ikke kunne inkluderes. Efter Særforsorgens udlægning i 1980 blev denne opdeling i *almindelig* og *vidtgående specialundervisning* videreført som en arbejdsdeling mellem kommuner (almindelig specialundervisning) og amter (vidtgående specialundervisning). Opdelingen blev formelt set ophævet i forbindelse med kommunalreformen i 2005, men lever videre i ankesystemets

bestemmelse om, at kun afgørelser om specialundervisning i mere end halvdelen af undervisningstiden (svarende til 12 undervisningstimer om ugen) kan ankes til Klagenævnet for Vidtgående Specialundervisning.

Specialundervisning i Folkeskolen har altså siden begyndelsen af 1970'erne kunne gennemføres fuldt integreret i den almindelige undervisning, og siden Salamanca-erklæringen i 1994 har det været officiel dansk politik at børn med særlige behov skulle inkluderes i den almindelige undervisning i stedet for at blive placeret i specialpædagogiske miljøer.

Til trods herfor er antallet af elever, der segregeres fra den almindelige folkeskole og placeres i specialskoler og specialklasser, bare vokset og vokset. Det er dette paradoks, den foreslåede lovændring forsøger at adressere. Men sagen er, at lovændringen hovedsageligt vil berøre børn, der i forvejen modtager specialundervisning inkluderet i almindelige folkeskoleklasser, mens den kun i mindre omfang vil begrænse antallet af børn i specialskoler eller specialklasser.

Lovændringen vil ramme inkluderede børn

Lovforslaget fratager børn med behov for mindre end 9 klokketimers (svarende til 12 undervisningstimer) specialundervisning om ugen retten til specialundervisning. I stedet skal de lovgivningsmæssigt ligestilles med andre elever, og deres behov skal tilgodeses efter bestemmelserne om undervisningsdifferentiering. Loven rammer med andre ord de børn, som før kommunalreformen var i målgruppen for almindelige specialundervisning, mens målgruppen for vidtgående specialundervisning - dvs. hovedparten af de børn som i dag visiteres til i specialskoler eller specialklasser - kun vil blive berørt i begrænset omfang.

De børn, der vil blive ramt, vil dels være dem med behov for specialundervisning i enkelte fag, dels en række af de såkaldte 'diagnose-børn', med har generelle indlærings- og adfærdsvanskeligheder – børn med højtfuncerende autisme, Aspergers Syndrom, ADHD og dysleksi. Det er børn, som allerede i dag i altovervejende grad er inkluderet i almindelige folkeskoleklasser, og som indtil nu har haft ret til ekstra ressourcer i form af specialundervisning, der matcher deres særlige behov for undervisning.

Afskaffelsen af retten til specialundervisning vil få store både pædagogiske og ressourcemæssige konsekvenser for disse børn.

Pædagogiske konsekvenser

Afskaffelsen af retten til specialundervisning vil for en meget stor del af de børn, der er enkeltintegreret i den almindelige folkeskole, betyde, at de mister retten til de særlige pædagogiske tilbud, der er knyttet til specialundervisningen. Det vil sige

- Retten til at modtage undervisning af specialuddannede lærere – jf. § 18 i Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand
- Retten til at blive udredt af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) – jf. § 3 i ovennævnte bekendtgørelse

- Retten til hjælpemidler og særligt tilrettelagte undervisningsmidler – jf. § 2 i bekendtgørelsen
- Retten til særlig tilrettelagt undervisning og træning – jf. § 2 i bekendtgørelsen
- Retten til specialpædagogisk rådgivning af forældre – jf. § 2 i bekendtgørelsen

I stedet vil disse børn blive underlagt de samme bestemmelser som alle andre børn – uden særlige behov – i Folkeskolen, og blive tilbudt de samme typer af pædagogiske tilbud. Men disse standardtilbud er jo netop ikke tilstrækkelige til at sikre at børn med specielle behovs trives og udvikler sig fagligt og socialt.

At undervise og støtte et barn med eksempelvis autisme i en almindelig folkeskoleklasse er en specialistopgave, der ikke alene kan løftes af almindelige lærere og med de redskaber, som normalt står til rådighed i den almindelige folkeskole. For at et barn med autisme kan inkluderes med succes forudsætter det viden om de særlige læringsforudsætninger, sådanne børn har. Det kræver særlig indsigt i hvordan man forbereder barnet på skolens sociale og faglige krav, og hvordan man arrangerer særlige støttesystemer for barnet – ikke alene i klasseundervisningen, men især i frikvarterer og i andre, mere ustrukturerede sociale sammenhænge. Desuden forudsætter inklusion af et barn med autisme at de nødvendige hjælpemidler og særlige undervisningsmidler er til rådighed. En sådan specialviden om undervisning og træning af børn med autisme er ikke til stede hos skoleledere eller lærere i almindelige folkeskoler. Derfor er retten til og reglerne om inkluderende specialundervisning nødvendige for at disse børn og andre børn med sociale og faglige handicaps kan inkluderes.

Hvad bør man gøre i stedet?

Som nævnt er der intet i lovgivningen som den er i dag, der forhindrer kommunerne i at tilrettelægge en langt større del af specialundervisningen som en del af den almindelige folkeskole i stedet for i specialklasser og specialskoler. Men der har i Folkeskolen og i kommunerne været en udpræget træghed i forhold til at adaptere den politiske målsætning om at begrænse antallet af segregerede specialbørn i uddannelsessektoren. Dette er et strukturelt problem, som ikke kan løses ved at fratage en stor gruppe af svage elever retten til specialundervisning.

I stedet burde man rette sine lovgivningsinitiativer imod kommunernes administration af bestemmelserne om specialundervisning, og indføre mere tydelige økonomiske incitamentter til at foretrække inkluderende specialundervisning frem for segregerede specialundervisning.

Kommentarer til de enkelte paragraffer

Ny § 3, stk. 2 – begrænsning af specialundervisning til børn med behov for mere end 9 klokketimers støtte om ugen

Hvis ministeriet vil begrænse adgangen til segregerede specialundervisning bør man direkte adressere dette i den nye § 3, stk. 2 – fx ved at udelukke henvisning til specialskoler og specialklasser for den gruppe af børn, der er omfattet af paragraffen.

Hvis ministeriet alligevel generelt vil begrænse retten til alle former for specialundervisning – også integrerende specialundervisning - bør time-grænsen nedsættes, eller gruppen afgrænses på en mere hensigtsmæssig måde. Det er sandsynligt, at der blandt de nuværende modtagere af specialundervisning i den almindelige folkeskole, findes børn som i tilstrækkelig grad kan hjælpes i kraft af en midlertidig, supplerende undervisning – fx i form af 2-lærerordninger eller andre generelle tiltag på klasse- og skoleniveau. Men de såkaldte 'diagnosebørn' kan ikke hjælpes på denne måde. Her er en individualiseret og specialiseret indsats nødvendig, hvis de skal kunne trives og udvikle sig fagligt og socialt i almindelige folkeskoleklasser.

Ny § 3, stk. 3 – ministerens bemyndigelse til nærmere regler om specialundervisning

Den foreslåede nye § 3, stk. 3 – om ministerens nærmere regler om specialundervisning og specialpædagogisk bistand – bør også omfatte den foreslåede § 3a, således at der også udstedes en bekendtgørelse om de nyskabelser, der skal erstatte specialundervisningen for børn med behov for under 9 klokke timers specialundervisning – altså den foreslåede supplerende undervisning, anden faglig støtte og personlig assistance.

Ny § 3a

Der henvises i den foreslåede § 3a til folkeskolelovens nuværende § 5, stk. 6 som den form for særlig indsats, der skal erstatte specialundervisning for den børnegruppe, der er omfattet af udkastet til lovændring. Det fremgår dog af denne bestemmelse, at der her er tale om supplerende undervisning og anden faglig støtte af *midlertidig karakter*. Børn med generelle indlæringsvanskeligheder og neurologisk betingede sociale problemer – såsom børn med autismespektrumforstyrrelser og ADHD – kan ikke klare sig med midlertidig faglig støtte. Der vil i langt de fleste tilfælde være tale om et varigt behov.

I den foreslåede § 3a omtales desuden en ny form for støtte, nemlig personlig assistance, der kan hjælpe barnet til at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med skolegangen. For børn som har vanskeligt ved at forstå og overholde sociale regler, svært ved at forstå kollektive beskeder og som kan have besvær ved at magte skolens mange samtidig stimuli, er der ikke tale om praktiske vanskeligheder med skolegangen. Der er behov for støtte til at forstå, kapere og reagere hensigtsmæssigt på selve skolesituationen. Det kan man ikke med nogen rimelighed betegne som praktiske vanskeligheder.

Med venlig hilsen

Peter Westh

Formand for ABA-foreningen

formand@abeforeningen.dk

tlf: 40 53 47 99